

1

Un băiat se oprise în mijlocul cărării muntoase ce ducea deasupra mării. Era înalt și trupul lui uscățiv și musculos nu-i trăda tinerețea. La cei optsprezece ani ai săi, Daniel bar Jamin era, în mod limpede, un galilean, având trăsăturile îndrăznețe ale compatrioților săi, pielea bronzată de soare și ochii negri și scânteietori, luminați de un patriotism feroce sau întunecați de o mânie subită. Un neam mândru, așa erau galileenii, violenți și fără tihnă, neîmpăcați cu gândul că Palestina fusese cucerită, refuzând să îl recunoască drept stăpân pe împăratul Tiberius din îndepărtata Romă.

Coborându-și privirile spre vale, băiatul vedea terasele de măslini de un verde-argintiu, presărate ici, colo cu pâlcuri de leandri în floare. Își aminti că în așezarea cafenie cu acoperișuri de lut flori primăvăratice năpădiseră probabil fiecare bucată de pământ și fiecare crăpătură a pereților de piatră. Amintirea îl făcu să își ridice privirea, încrunându-se în soarele fierbinte al amiezii.

Aștepta două siluete ce trebuiau să reapară printre bolovanii presărați de o parte și de alta a cărării, mai sus de locul unde se afla. Era nedumerit și tulburat și nu se înțelegea pe sine. Cine erau aceștia doi, atât de nesăbuiți încât să se aventureze pe munte? Le purta pică fiindcă îl făcuseră să-și amintească de sat și se temea că ar putea privi îndărăt și l-ar descoperi, dar nu voia să-i piardă din

ochi. De ce se simțea îmboldit să-i urmeze, când vreme de cinci ani nu-și dorise decât să dea uitării lumea din vale?

Îl zări din nou pe băiat, ceva mai sus, apoi pe fată. O amintire nu-i dădea pace. Erau, evident, frate și soră. Aveau aceleași mișcări libere, grațioase și degajate. Aceiași pomeți proeminenți și același ten arămiu. Vocile lor ridicăte răsunau în aerul limpede. Daniel o vedea clar pe fată. Se oprise să culeagă un pâlc de flori roz de in și acum se îndrepta de spate, cocoțată pe o piatră, cu chipul ridicat și cu năframa galbenă alunecându-i de pe părul întunecat.

— Ioel! Uite! strigă ea și vocea îi răzbătu clară până la el. Uite ce albastru e lacul! Poți să vezi palatul tetrarhului¹, în Tiberias.

Sprâncenele întunecate ale lui Daniel se adunară laolaltă într-o încruntătură teribilă. Acum îl recunoștea pe băiat. Era Ioel bar Hezron, băiatul cu obraji îmbujorați care frecventa școala sinagogii, fiul scribului, cel pe care rabinul li-l dădea mereu ca exemplu și pe care obișnuiau să-l necăjească pentru că sora lui geamănă îl aștepta afară în fiecare zi, ca să parcurgă împreună drumul spre casă. Ea avea un nume ciudat, Malthace. Asta se întâmplase cu cinci ani în urmă și Daniel încă nu uitase cât îl durea s-o vadă așteptând în fața școlii, în timp ce sora lui...

— Aproape am ajuns! răsună vocea băiatului.

Fata sări jos de pe piatră. Cei doi se făcură nevăzuți, trimițând în josul cărării o mică grindină de pietricele săltărețe. Daniel înaintă cu prudența unui animal care își urmărește prada.

Ajunse sus chiar în clipa când fata, îmbujorată și cu răsuflarea tăiată, se trântea pe iarbă lângă Ioel, care o aștepta.

---

¹ Titlu deținut în Imperiul roman de guvernatorul unei provincii care însemna o pătrime din imperiu sau de principii plătitori de tribut de la granița de răsărit a Imperiului.

Își scoase năframa, lăsând vântul să se joace cu părul ei. Daniel îi văzu arătându-și unul altuia peisajul de dedesubt.

Din locul unde se ghemuise el valea nu se zărea, dar era o priveliște pe care o cunoștea prea bine. De câte ori nu stătuse și el ca aceștia doi, privind în jos către satul Keța, care fusese casa sa? În ultimii ani nu foarte des, dar la început da, înainte să se deprindă cu traiul în peșteră. Uneori urcase și rămăsese acolo sus până la lăsarea întunericului, forțându-și privirea pentru a surprinde luminile lui firave, imaginându-și-le pe Lea și pe bunica lui luând cina și întrebându-se dacă le va mai vedea vreodată. Nu le mai văzuse și cu timpul încetase să-și mai amintească sau să-și pună întrebări... până azi.

Acum că Ioel și sora lui nu mai strigau, vântul le acoperea vocile. Îi privi dezamăgit și descumpănit. Trebuia să-i audă. Mai mult, se lupta cu dorința de a le vorbi. Neam din neamul lui, după cinci ani! Își coborî ochii către picioarele lui desculțe și pline de bătăături și către tunica din piele de capră prinsă cu o sfoară în jurul mijlocului. Ce ar fi crezut despre el cei doi, cu robele lor curate și sandalele lor de piele? Merita să-și riște libertatea pe nimic? Dar nu se putea abține. Ca un animal momit afară din ascunziș, ieși încet din dosul stâncii.

Băiatul fu imediat în picioare și fata se ridică rapid, urmându-i exemplul. Ar fi trebuit să știe că apariția lui avea să-i pună pe fugă. Spre uimirea sa însă, ei rămăseră locului. Văzu că Ioel își încheștase pumnii: băiatul nu era laș. Daniel se opri pe cărare cu inima bătându-i nebunește. Dacă fugeau acum de el, n-ar fi putut-o îndura. Se strădui să-și amintească salutul.

— Pacea fie cu voi, rosti el.

Ioel nu se relaxă.

— Pace, răspunse el scurt, apoi: Ce vrei?

— Nu-ți vreau răul, Ioel bar Hezron, zise Daniel.

— De unde mă cunoști?

— Am auzit cum te-a strigat sora ta. Eu sunt Daniel bar Jamin.

Ioel îl privi cu atenție și recunoașterea îi lumină fața.

— Ucenicul care a fugit de la fierar?

Daniel se uită urât la el.

— Nu te învinovățește nimeni, adăugă Ioel repede. Toți știu cum se poartă Amalek cu ucenicii.

— Nu-mi pasă mie de Amalek, zise Daniel. Poți să-mi spui ce fac bunica și sora mea?

Ioel se încruntă clătinând din cap.

— Mă tem că nu. Tu le știi, Thacia?

Fata se speriasse și încă mai respira agitat, dar vorbi cu aceeași franchețe ca Ioel:

— E o bătrână care vine dimineața la fântână, zise ea. Locuiește într-o casă din spatele străzii Brânzarilor.

— Da, zise nerăbdător Daniel.

Fata ezită.

— Se spune că are o fetiță care nu iese niciodată din casă.

Nici acum? Crezuse că poate, cu timpul...

— E sora mea, Lea, zise el.

Își dori să nu fi întrebat. Fusese mai bine cât nu știuse.

— N-a văzut-o nimeni, continuă fata. Dar știu că e acolo. Îmi pare rău! Mi-aș dori să-ți pot spune mai multe.

Daniel șovăi, stânjenit, dar nefiind gata să renunțe.

— Era un băiat pe care-l chema Simon, zise el. Cu șase-șapte ani mai mare. Și el era băgat ucenic la Amalek.

— Te referi la Simon Zelotul¹, zise Ioel.

---

¹ Zeloții reprezentau o grupare preocupată de respectarea riguroasă a preceptelor religioase (de unde a derivat și celălalt sens al cuvântului „zelot“, acela de fanatic religios). Respingeau politeismul și manifestau o opoziție agresivă față de stăpânirea romană.

— Îl știi?

— Am auzit de el. Are propriul atelier. Se zice că face afaceri mai bune ca Amalek.

— Mă ajuta, zise Daniel.

— Se spune despre el că e un om bun și un patriot.

— Vrei să-i transmiți un mesaj din partea mea? Să-i spui că sunt aici. Aș vrea să știe.

Ioel păru surprins.

— Adică locuiești aici, sus?

— Da.

— Singur? E sigur? Se zice că munții sunt plini de bandiți.

Daniel nu răspunse.

— Nu ți-e urât?

— Nu locuiesc singur, zise Daniel.

— Oh! făcu Ioel nedumerit. Nu cobori deloc în sat?

— M-ar târî în fierăria lui Amalek.

— Da, probabil. Sigur, o să-i spun lui Simon. Cât a trecut de când ai fugit?

— Vreo cinci ani. Dar Simon o să-și aducă aminte de mine.

Fata vorbi, cu o voce directă, ce se potrivea cu privirea ei deschisă:

— Cinci ani! Vrei să zici că de cinci ani bunica ta nu știe unde ești?

Daniel privi în jos și strânse din buze.

— Mâine, dacă vine la fântână, pot să-i spun că te-am văzut?

Daniel o privi în ciudat. Reușise cu mult timp în urmă să-și reducă la tăcere conștiința și nu voia s-o deștepte din nou.

— Dacă vrei, zise el.

Acum era supărat pe sine însuși și dezamăgit. De ce se trădase după toți anii ăștia? La ce se așteptase? Nu mai avea de ce să stea aici.

— Mai bine ați face cale întoarsă, zise el întorcându-le spatele. Nu trebuia să urcați aici.

— De ce? întrebă Ioel fără să pară alarmat.

— Vă previn. Pe viitor, rămâneți în sat.

Se îndepărtă.

— Stai! strigă Ioel și îi aruncă surorii sale o privire rapidă, întrebătoare, la care ea încuviință. N... noi ne-am adus de-ale gurii. Nu vrei să mănânci cu noi?

Daniel simți că-i urcă sângele în obraji. Nu ceruse de pomană.

— Nu e cine știe ce, adăugă Ioel. Dar am vrea să mai stăm de vorbă.

Era posibil ca băiatul să fi făcut oferta mănânat de prietenie? Încet, cu o prudență de animal, Daniel făcu câțiva pași îndărăt și se așeză pe iarbă. Dintr-un buzunar al cingătorii late, în dungi, ce-i încingea mijlocul, fata scoase o bocceluță îngrijit făcută. Ioel dădu la iveală o mică ploscă pe care i-o înmână surorii sale, apoi se așeză și întinse mâinile cu solemnitate. Daniel o privi uluit pe fata care turna un firicel de apă peste mâinile fratelui ei. Spălatul mâinilor înainte de masă... nu-și mai bătuse capul cu asta de cinci ani încoace. Nu și l-ar fi închipuit nici măcar pe fiul unui scrib cărând apă cu el până sus, în vârful muntelui, numai ca să respecte legea. Apoi fata se răsuci către el. Daniel văzu întrebarea din ochii ei, o văzu înfiorându-se ușor și fu copleșit de o mândrie încăpățanată. Ce, el nu era evreu? Întinse mâinile și privi stânjenit apa picurând pe degetele lui înnegrite, gândindu-se că bărbații din peșteră s-ar fi tăvălit pe jos de răs dacă l-ar fi văzut.

Fata desfăcu boccea și făcu trei grămăjoare mici egale, observă el, nu lipsindu-se pe sine cum ar fi făcut mama lui. Apoi Ioel rosti o binecuvântare și îi oferii lui

Daniel porția sa: câteva măslin, o turțiță din făină albă și o mică prăjitură cu miere al cărei gust îi reaminti de copilărie. Pentru prima oară Daniel simți că mușchii țepeni încep să i se relaxeze. Ochii lui îi întâlneau pe ai lui Ioel și cei doi băieți se studiară fără ostilitate.

— De ce-ai venit aici sus? întrebă Ioel scuturându-și ultimele fărâmituri de prăjitură de pe bărbie.

Cumva, după ce împărțise mâncarea cu ei, îi fu mai ușor să vorbească.

— Știam că sunt peșteri aici, răspuse Daniel. Voiam doar să găsesc o ascunzătoare unde să nu-mi dea Amalek de urmă. Dar n-am reușit să descopăr nicio peșteră și am rătăcit pe aici vreo trei zile și pe urmă... m-a găsit cineva.

Își aminti cum îl descoperise Roș prăbușit la pământ, înfometat, pe jumătate înghețat, cu spatele încă necicatrizat după ultima biciuire. Cum i-ar fi putut povesti băiatului astuia ce fel de noapte fusese aceea? Își aminti momentul teribil când îl zărise pe bărbatul aplecat deasupra lui și cum Roș întinsese o mână nu ca să-l lovească, ci ca să-l ajute să se ridice, și cum, când Daniel se prăbușise la loc, îl luase pe sus și îl purtase ca pe un copil până în peșteră.

— Un tâlhar? întrebă Ioel.

— Un om de treabă, răspuse Daniel pățimaș. M-a luat să stau cu el.

— Cum e aici? Ce faci tot timpul?

— Vânez. Lupi, șacali, chiar pantere. Uneori ajungem să vânam până în nordul îndepărtat, în Merom. Îmi văd și de meseria mea. Mi-am făcut o forjă și lucrez la ea.

Ioel păru impresionat. Până și fata asculta și ochii ei întunecați erau la fel de fascinați ca ai fratelui ei. Daniel îl privi curios pe celălalt băiat. Încercă să găsească nota distinctivă a lui Ioel.

— Tu ce meserie ai? întrebă el.

— Sunt încă la școală, răspuse Ioel. O să fiu rabin probabil. Dar am studiat și cum să fac sandale. Aș putea trăi din asta, dar mi-ar fi milă de omul care ar trebui să poarte sandalele făcute de mine.

Daniel încuviință. Sigur că Ioel avea să devină rabin! Fusesse mereu cel mai deștept băiat din școală. Dar chiar și un rabin trebuia să învețe o meserie, ca toți ceilalți.

— De ce ați venit azi? întrebă el. Nimeni nu urcă încoace din sat.

Fata râse.

— Dacă s-ar afla c-am venit, ne-ar jupui de vii, zise ea.

— Mereu am vrut să venim încoace, explică Ioel. Încă de când eram mici. Nu ni s-a dat însă voie, pentru că ar fi, chipurile, periculos. Azi e sărbătoare și am decis pur și simplu să venim fără să anunțăm pe nimeni. Era ultima șansă. Plecăm din sat, o să ne mutăm în Capernaum.

Sora lui se încruntă.

— Nu pricep de ce trebuie să fii așa de nefericit când vine vorba despre asta, protestă ea. Cred că o să fie minunat în Capernaum.

Ioel păru să se închidă în sine. Degetele lui smulgeau căpșoarele roșii ale florilor, unul după altul. Daniel înțelese că frații se mai contraziseseră din pricina asta.

— Ce mai vrei? insistă ea, uitând de prezența lui Daniel. O casă mare în care să locuiești, prăvălii și oameni și o școală cu cei mai buni profesori din Galileea!

Ioel continuă să smulgă violent florile.

— Tata nu vrea să se mute, zise el. O face numai ca să fie mama mulțumită.

— Ei, răspuse ea, cândva mama a renunțat la tot ca să-l mulțumească pe el. Nu i-a fost ușor să trăiască în Keța. De ce să nu se întoarcă, acum că bunicul i-a lăsat

ei casa? Tatei nu-i pasă cu adevărat unde locuiește, cât timp are cărțile lui.

Daniel ascultă, simțindu-se din nou lăsat pe dinafara lumii sigure și simple în care trăiau cei doi. Dar deodată altceva îi atrase atenția. Departe în josul muntelui, pe panglica îngustă a drumului, zări o linie mișcătoare care arunca străluciri roșietice în lumina soarelui. Legionari. La vederea lor, i se făcu negru în fața ochilor. Scuiță violent, din obișnuință. Șocați, cei doi îl priviră din nou cu atenție, apoi îi urmăriră căutătura firoasă, aplecându-se și contemplând linia mișcătoare.

— Romani! pufni Ioel.

Lui Daniel îi plăcu felul în care rostise celălalt cuvântul. Mai scuiță o dată, satisfăcut.

— Și tu îi urăști, zise Ioel cu voce joasă.

Daniel strivi între dinți o înjurătură mult prea des rostită.

— Blestemat fie aerul pe care-l respiră, murmură el.

— Te invidiez, zise Ioel. Aici sus ești liber.

— Nimeni nu-i liber, atâta timp cât pământul ăsta e blestemat cu prezența romanilor, zise Daniel.

— Nu. Dar măcar nu ești silit să-i vezi tot timpul. La Capernaum e un castru. Eu o să fiu silit să-i văd zi de zi împăunându-se pe străzi.

— Of, Ioel, protestă fata. De ce trebuie să ne batem capul cu ei?

— Să ne batem capul! Să ne ba...

Vocea băiatului se frânse.

— Credeam că până și o fată poate pricepe...

— Sigur că pricep! exclamă ea, jignită aproape până la lacrimi de disprețul fratelui ei. Dar la ce bun să fim nefericiți din pricina asta? Romanii nu vor rămâne aici pentru totdeauna. Știm că ziua eliberării noastre va sosi.